

Independència i ecologia al segle XXI

BASES PER A UN ESTAT CATALÀ EN PAU AMB LA NATURA

(Sectorial e3 - **ecologia, energia i entorn** de l'Assemblea Nacional per un Estat propi)

La reivindicació político-social d'un Estat propi per Catalunya s'ha d'emmarcar en la situació de crisi global europea i mundial: crisi ecològica i antròpica, provocada per l'explotació dels recursos naturals renovables i no renovables, l'explosió demogràfica i la pol·lució de la biosfera, que ens ha portat a un deteriorament de la salut dels sistemes naturals i a un sobtat canvi climàtic. Svante August Arrhenius (Vik, Suècia, 1859 - Estocolm, 1927) ja va diagnosticar que l'expansió de la tecnosfera industrial comportaria a la llarga la contracció de la biosfera. Crisi del model econòmic dominant ocasionat per l'especulació financera, el mercat bursàtil descontrolat i el blanqueig del diner provinent de negocis clandestins (narcotràfic, armes). Jean Ziegler (Thun, Suïssa, 1934) ho va detallar en tots els seus treballs d'investigació. Crisi social provocada pels fenòmens migratoris, la manca d'aliments i d'accés a l'aigua viva, el que ha comportat una veritable allau d'exiliats ecològics i una regressió de l'Estat del benestar en els països industrialitzats. Thomas Malthus (Surrey, 1766 - Bath, 1834) i Paul R. Ehrlich (Filadelfia, 1932) ja varen diagnosticar que aquest seria un dels fenòmens desestabilitzadors de la Humanitat. Crisi tecnològica, provocada per la irrupció de la robòtica, la societat cibernètica i la deslocalització industrial, que ha fet que la manufactura vagi cap a països on la mà d'obra és barata (Sud est asiàtic i Xina, preferentment), cosa que ocasiona un atur creixent i una destrucció dels llocs de treball tradicionals. Paul Virilio (Paris, 1932) i Ivan Illich (Viena, 1926 - Bremen, 2002) ho han analitzat a lo llarg del seu treball intel·lectual i crític sobre la societat industrialitzada.

Vivim alhora una crisi de valors i del mateix concepte de "progrés" (identificat amb el de creixement il·limitat, que ja va analitzar el Club de Roma en el seu Informe de 1972), que avui qüestionen amplis sectors socials, quan s'ha posat en evidència una regressió de la societat consumista, que lligava el nivell de vida amb el nivell de consum.

Els paràmetres econòmics sobre els que s'havia construït el creixement, no respectant les lleis de la Termodinàmica (energia, entropia), segons va teoritzar Nicholas Georgescu-Roegen (Constanza, Romania, 1906 - Nashville, EE.UU. 1994), estan en fallida. Res tornarà a ser com en el passat.

Tenim, però, l'oportunitat de replantejar-nos com volem que sigui el nostre futur i amb quins valors el volem construir.

L'ecologia, aquesta ciència interdisciplinària que ens interrelaciona amb el medi natural que ens envolta i amb tots els essers vius que l'habiten, i del qual els humans en formem part, es presenta com una eina clau per orientar-nos en aquest esdevenidor. Ernst Haeckel (Postdam, 1834 - Jena, 1919), que va introduir l'ecologia com a concepte científic, i ecòlegs, com Ramon Margalef (Barcelona, 1919 - Barcelona, 2004), que el varen aplicar en les seves recerques, han deixat testimoni del valor d'aquesta ciència per una economia de la Naturalesa. L'entorn, també anomenat medi ambient, no és quelcom al marge del desenvolupament sinó que forma part de l'equilibri global en que està

organitzada la Terra des de la seva formació i creació de vida. Formem part d'un planeta viu on tot es troba interrelacionat. Aquesta visió holística, que va aplicar en els seus treballs científics Lynn Margulis (Chicago, 1938 - Chicago, 2011), és la que ha de dominar el comportament humà en els propers segles si volem sobreviure. Haurem d'harmonitzar, forçosament, la nostra organització política i social amb les lleis de la Naturalesa. La riquesa, el benestar i la qualitat de vida de les societats futures dependrà de la intel·ligència i capacitat amb la que sapiguem establir aquesta relació.

La crisi global ha esdevingut per què s'ha trencat aquesta relació i per què s'ha impulsat una tecnoestructura industrial i econòmica separada de la Naturalesa. L'era del Antropocè ha fracassat tot just quan començava. Els desastres nuclears de Txernòbil i Fukushima són la mostra dramàtica d'aquest fracàs. Finalment hem sabut que la ciència i la tecnologia han d'estar al servei de la Humanitat i de la Naturalesa a la vegada.

Catalunya, tot i havent estat una nació industrial avançada durant els segles XIX i XX, rep avui les conseqüències d'aquestes crisis (ecològica, social, política, econòmica i tecnològica). El país ha caigut en un greu deteriorament que no té sortida dins del model de desenvolupament tradicional que han defensat governants, empresaris i treballadors.

El canvi climàtic comportarà durant el segle XXI profunds sotracs en els nostres ecosistemes (des de els Pirineus fins el litoral) provocant greus impactes sobre l'agricultura, la ramaderia, la pesca i tots els ecosistemes. El fenomen migratori, incentivat per una globalització econòmica deshumanitzada, i l'explosió demogràfica col·lapsaran una part important de l'Estat del benestar. La revolució tecnològica i la societat cibernètica ja ha comportat un atzucac a les formes tradicionals de produir i consumir de la societat industrial, incrementant l'atur i transformant els hàbits culturals de la població. La llengua, tot i essent un element clau per la vertebració del concepte de pàtria, pot esdevenir un element més d'alienació, utilitzat pels colonitzadors, de no anar lligada amb un model productiu, en pau amb la natura, gestionat, impulsat i defensat per un Estat propi al servei de la ciutadania.

Catalunya, que havia estat l'avantguarda industrial d'Espanya, avui veu relegat aquest lideratge amb una posició secundària en la Mediterrània. La manca d'instruments d'autogovern, especialment fiscals i la manca de coratge i visió de futur dels nostres governants autonòmics ens ha portat a la regressió actual. Sortir d'aquests atzucac no serà gens fàcil.

La solució ara no pot ser altre que impulsar decididament una economia ecològica i un model energètic, productiu i alimentari que no depengui de la importació massiva de recursos fòssils i nuclears. El deute d'aquestes importacions acabarien fent inviable el nostre futur com Estat independent. Catalunya havia d'haver tingut instruments fiscals i econòmics d'autogovern per fer-ho, però va quedar supeditada als criteris de creixement imposats per l'Estat espanyol i pels oligopolis que dominen avui la nostra economia energètica i alimentària.

En aquesta situació lamentable ens pertoca ara plantejar-nos les bases sobre les que hem de construir el nou Estat dins la Unió Europea i amb una relació confederal amb els altres pobles ibèrics i europeus.

Definir un nou Estat és una tasca difícil però extraordinàriament creativa, doncs no són vàlids els criteris i les formes en que es varen declarar altres nous Estats durant el segle XIX i XX. Ni la seva funció, ni els seu sistema de manteniment poden ser els mateixos. La crisi ens obliga a replantejar com hem de garantir la sobirania d'aquest Estat, el seu finançament i les seves relacions internacionals, però sobretot, les seves relacions amb el propi territori i els seus sistemes naturals que el defineixen i que són els que n'han de garantir la seva salut. Durant els anys 70 el moviment ecologista català ja va plantejar conceptes com "bionació" o "econació" per definir la idea de lligar el marc polític amb el marc biològic i cultural.

Pensar que un Estat del segle XXI, amb les característiques geoestratègiques i demogràfiques de Catalunya, hagi de disposar d'un exèrcit propi de les característiques de les potències nuclears i militars que ens envolten, per defensar-nos, seria una fal·làcia i una irresponsabilitat política. El que no vol dir que no hàgim de disposar d'un sistema civil organitzat d'autodefensa.

Com hem de gestionar, doncs, un Estat català del segle XXI, els seus recursos naturals, el seu territori, el seu litoral i la seva energia és l'objectiu d'aquesta sectorial de l'Assemblea Nacional Catalana per un Estat propi. Les propostes que aquí s'exposen, obertes al debat democràtic, s'hauran d'harmonitzar, inevitablement, amb l'organigrama governamental del que ens dotem per autogovernar-nos.

I el primer gran criteri sobre el que ha de girar la gestió del territori ha de ser decidir-nos, a definir un nou indicador de progrés genuí, que internalitzi tots els costos socials i ecològics i que no s'inclouen en el concepte de Producte Nacional Brut, doncs aquest no inclou tots els impactes negatius que comporta l'ús dels recursos naturals i que generen una degradació de l'aire, l'aigua i la terra, bens que la Naturalesa ens ha ofert i que no es poden privatitzar, ni convertir en instruments d'especulació. Hem de deixar d'autoenganyar-nos i abandonar el concepte de PNB que no és cap mesura del nostre desenvolupament humà. L'Estat català serà més pròsper, equilibrat i estable quan menys contaminat i energèticament depenent sigui de fonts exteriors.

D'acceptar aquesta concepció innovadora de la comptabilitat nacional això comportarà que els departaments econòmics i financers del nou Estat tinguin assumida aquesta exigència i els mecanismes per fer-la viable. Una exigència que ha de quedar reflectida en la nostra pròpia Constitució democràtica.

Els gestors econòmics del futur Estat català han de treballar conjuntament amb els centre de recerca que disposen de coneixements i dades sobre el territori i els seus recursos.

Dit això la proposta que fa la Sectorial d'ecologia, energia i entorn es basa en reivindicar un Estat català amb els següents objectius globals i característiques estratègiques:

I.-L'Estat català tindrà un model energètic distribuït i autosuficient basat en les energies renovables (solar, eòlica, hidràulica, mareomotriu, geotèrmica, biomassa, ...) i l'eficiència energètica, i es comprometrà a la progressiva superació del model energètic heretat del passat i basat en recursos fòssils i nuclears que ens fan dependents de l'exterior i ens generen un deute ecològic i econòmic insostenible (emissions de gasos

d'efecte hivernacle a l'atmosfera, emissions radioactives a l'aire i a l'aigua, residus nuclears, etc.).

II.-L'Estat català declararà bens comuns, públics i ecològics, tots els recursos naturals renovables i no renovables del seu territori i de les seves aigües marítime-terrestres, evitant que siguin explotats i espoliats per oligopolis internacionals.

III.-L'Estat català es desnuclearitzarà civilment i signarà un acord per no participar en cap procés de nuclearització militar (Tractat de No Proliferació Nuclear).

IV.-L'Estat català garantirà per llei un tracte preferent a l'aprofitament de les fonts d'energia renovable, tant en el mercat de l'energia com en les polítiques d'ordenació territorial i plans generals d'ordenació urbana, i declararà la infraestructura energètica com un bé comú en el que el subministrament energètic comunitari (al servei de les comunitats) tingui un paper decisiu.

V.-L'Estat català declararà com bens comuns, públics i ecològics, totes les zones boscoses del territori i vetllarà per la seva conservació, gestió i productivitat.

VI.-L'Estat català declararà prioritària una reforma agrària a tot el territori destinada a garantir l'auto abastiment alimentari de la població, impulsant l'agricultura biològica, la recuperació de la salut ecològica dels sols i el control de l'ús de productes químics i fitosanitaris en el sector.

VII.-L'Estat català declararà com bens comuns, públics i ecològics, tots els cursos d'aigua i els aqüífers, i vetllarà per la seva salut ecològica. També regularà l'ús comercial de l'aigua mineral.

VIII.-L'Estat català garantirà el dret de tots els habitants a disposar dels serveis bàsics que proveeixen l'aigua i l'energia, be sigui a partir del subministrament d'energia neta i d'aigua neta, be sigui garantint la seva captació i ús local.

IX.-L'Estat català signarà la Carta de la Terra, una declaració dels drets de la Naturalesa, i la incorporarà en la seva Constitució.

Els programes de medi ambient, energia i gestió del territori de l'Estat català respectaran aquests principis globals. Sense aquesta harmonització entre drets humans i drets de la Naturalesa no es podran superar les crisis esmentades. Un Estat català ancorat en un model industrial ja superat no té cap possibilitat d'auto abastir-se i autofinançar la seva independència.

Aquestes propostes de la Sectorial d'ecologia, energia i entorn tenen com a referent les reformes radicals, en matèria d'energia i medi ambient, que ja han iniciat societats industrials avançades del nord i centre d'Europa, especialment en alguns lands i territoris alemanys.

Barcelona, gener de 2012